

Problematika obhospodarovania rybárskych revírov v kontexte zmeny klímy.

Slovenský rybársky zväz - Rada Žilina

Rybárske
obhospodarovanie
voľných vôd je súbor
činností, ktorých cieľom
je udržateľné využívanie
prirodzenej produkcie
vodného prostredia a
dnes predovšetkým
zabezpečenie ochrany
genofondu pôvodných
druhov rýb.



Medzi najväčšie
problémy pri
obhospodarovaní
voľných vôd patria v
súčasnosti hlavne:

znečisťovanie
regulácie tokov
migračné bariéry a
rybožravé predátory



V posledných rokoch sa však ako najväčší problém ukazuje nedostatok vody. Problémy spôsobuje ako na voľných vodách tak v rybochovných zariadeniach.



S nedostatkom vody súvisí aj jej prehrievanie. Najväčšie zmeny preto zaznamenávame na pstruhových tokoch, kde žijú ryby tolerujúce len určitú teplotu vody. Pri pstruhovi potočnom predstavuje optimálna teplota vody 14 - 18° C. Krátkodobo prežíva pri 25° C.



V minulom roku /2022/
sme počas leta
zaznamenali na
pstruhovom revíri
Kľakovský potok okr.
ZC teplotu vody takmer
29° C. Toto prostredie už
nie je vhodné pre život
lososovitých rýb, hoci
takéto podmienky sa
vyskytnú iba na krátke
obdobie v roku.



Lososovité ryby a
sprievodné druhy
pstruhového pásma
preto vnímame ako
indikačné druhy pre
teplotné zmeny vodného
prostredia vo voľných
vodách.

Južná hranica rozšírenia
pstruha potočného sa
pomaly posúva
severnejšie.



Podľa štatistických údajov od našich organizačných zložiek, predstavovali úlovky pstruha potočného na tokoch v okolí Banskej Štiavnice a Novej Bane 0 ks. Na jedinom pstruhovom toku pri Veľkom Krtíši /Tisovnícky potok/, bol zaznamenaný 1 ks pstruha potočného.



Do budúcnosti môžeme predpokladať, že v potokoch, ktoré odvodňujú pohoria s nadmorskou výškou do 1000 m.n.m. bude výskyt pstruha potočného závislý na umelom zarybňovaní. Ponechanie tokov resp. ich ichtyofauny na samovývoj povedie k jej postupnému úbytku až vymiznutiu.



Nedostatok vody sa prejavuje na všetkých vodných útvaroch. Pre ryby znamená zmenšenie životného priestoru, dostupnosti potravných zdrojov, úkrytov, neresového substrátu. Pri dlho trvajúcich periódach sucha sa zhoršuje vplyv vyššie spomenutých negatívnych faktorov.



Napriek poklesu prietokov spotreba vody obyvateľstva zostáva rovnaká. Koncentrácia splaškových vôd v recipientoch sa zvyšuje, častejšie dochádza k lokálnym, ale aj rozsiahlym úhynom rýb práve pod čistiarnami odpadových vôd.



Regulované úseky tokov
zrýchľujú odvádzanie
vody z krajiny. V týchto
úsekoch sa voda rýchlo
prehrieva. Nízky vodný
stĺpec predstavuje pre
vodné organizmy
migračnú bariéru.



Ryby koncentrované v posledných hlbších tóňach sa stávajú ľahkou korisťou rybožravých predátorov – vydier, volaviek a kormoránov.



V rybochovných zariadeniach, kde sú koncentrované rybie obsádky, spôsobuje problémy nedostatok vody a jej prehrievanie. Pri vysokej teplote vody je nutné obmedziť až zastaviť kŕmenie obsádok, čo znamená menšie prírastky.



Odbery vody pre
intenzívne chovy rýb sa
začínajú prehodnocovať,
do popredia sa dostáva
zachovanie biologických
prietokov v recipientoch.
Produkcia rýb sa bude
znižovať.



Problém nedostatku vody a vysokých teplôt sa koncentruje na letné mesiace. Významné zmeny však zaznamenávame v zimnom období. Mierne zimy v posledných rokoch spôsobujú, že vodné nádrže a rybníky nezamrzajú.



Ryby sú na zimoviskách a v komorovacích rybníkoch atakované početnými krdľami kormoránov. Spôsobujú priame škody na rybách, zároveň stresujú celé obsádky. Ryby v období nedostatku míňajú cenné energetické zásoby pri úniku pred týmto predátorom. Zlý kondičný stav po zime sa prejavuje zvýšenou mortalitou.



Kombinácia faktorov –
nedostatok vody, mierne
zimy a premnožené
neregulované rybožravé
predátory majú za
následok ekonomické
škody v rybochovných
zariadeniach...



...a nenahraditeľné ekologické škody na našich pôvodných druhoch rýb. Kormorán preukázateľne znižuje biodiverzitu vo vodných ekosystémoch. Štát však tento druh chráni napriek ich vysokým počtom a to aj za cenu nemalej finančnej kompenzácie škôd chovateľom rýb a za cenu zničenia pôvodnej ichtyofauny.



Riešenia a opatrenia.

Revitalizácie tokov a
spriechodňovanie
migračných bariér.



Zadržovanie vody v
krajine, budovanie nízkych
prahov na pstruhových
potokoch.



Pri intenzívnych chovoch rýb bude nutné zavádzať podporné technológie a recirkuláciu vody a jej okysličovanie. Tieto opatrenia sú však energeticky náročné.



Správca tokov by mal aktívne riešiť nepovolené odbery vody a lokálne zdroje znečistenia.



Najdôležitejšia však bude zmena obhospodarovania krajiny a dobré hospodárenie s vodou.



Pochybnosti sú však namieste, keďže zatiaľ sa nedokázali vyriešiť ani pomerne jednoduché problémy.



Ďakujem za pozornosť.

Autori fotografií: Schwarz Rudolf, Szendofi Balázs, Štencľ Richard